

MICROFINANCE CENTRE

‘Zaplanuj swoją przyszłość’ – podsumowanie projektu

Polska, lipiec 2012

**Citi/MFC Financial Education Program for Europe's Low-income
Households**

Citi Foundation

Projekt finansowany przez by Citi Foundation

Statystyki projektu

- W projekcie wzięło udział 253 uczestników w 10 miastach
- Wszyscy uczestnicy wypełniali ankiety przed i po szkoleniu/cykle konsultacji
- 135 uczestników udzieliło odpowiedzi na pytania dotyczące wpływu projektu na ich zachowania finansowe po 2-4 miesiącach

OCENA PRZED SZKOLENIEM LUB CYKLEM
KONSULTACJI

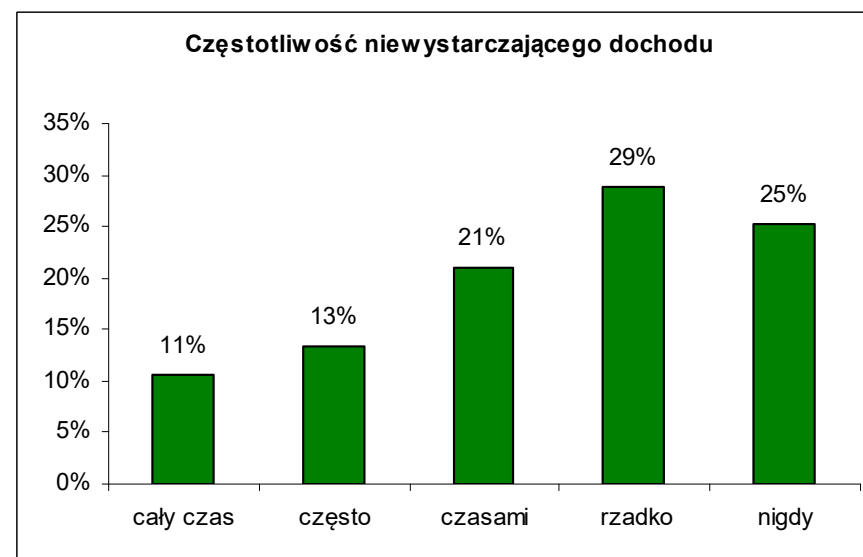
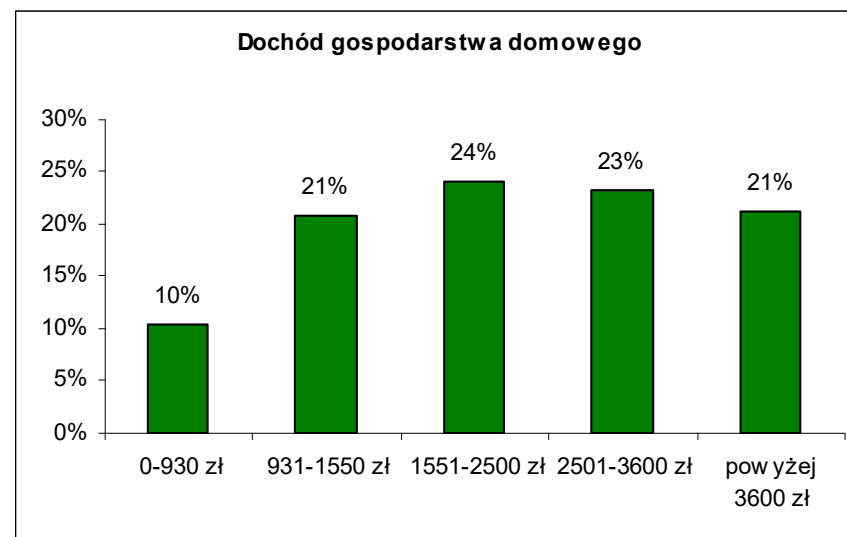
CZY DOTARLIŚMY DO POPULACJI DOCELOWEJ?

Charakterystyki demograficzne

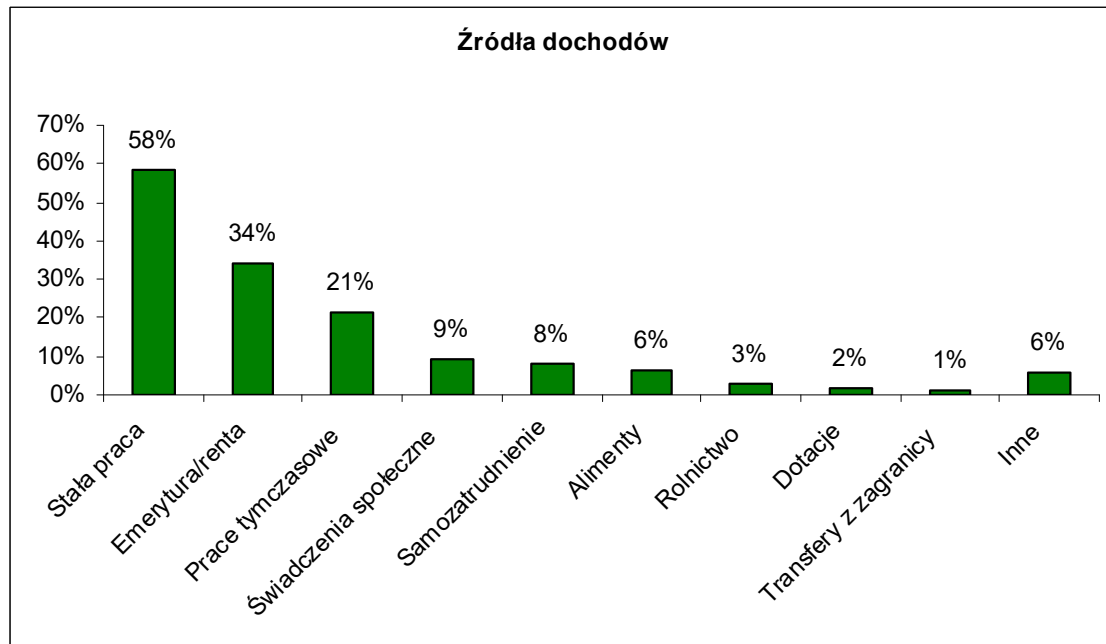
Edukacja finansowa została dostarczona osobom o niskich dochodach:

- w gospodarstwach domowych 56% uczestników łączny dochód nie przekraczał 2500 zł
- 44% uczestników żyło w gospodarstwach domowych o dochodach poniżej minimum socjalnego
- w 24% gosp. domowych stale lub często nie starczało pieniędzy 'do pierwszego'

Charakterystyki demograficzne

- Program dotarł głównie do osób z rodzin czerpiących dochód ze stałej pracy (58% uczestników) lub/oraz z emerytury (34%)
- Udział uczestników prowadzących działalność gospodarczą był stosunkowo mały – 8%
- Udział uczestników czerpiących dochody z rolnictwa był bardzo mały – 3%

Inne charakterystyki uczestników:

- kobiety - 60%, mężczyźni 40%
- średni wiek - 46 lat
- średnia wielkość gosp. domowego – 2.7 osób

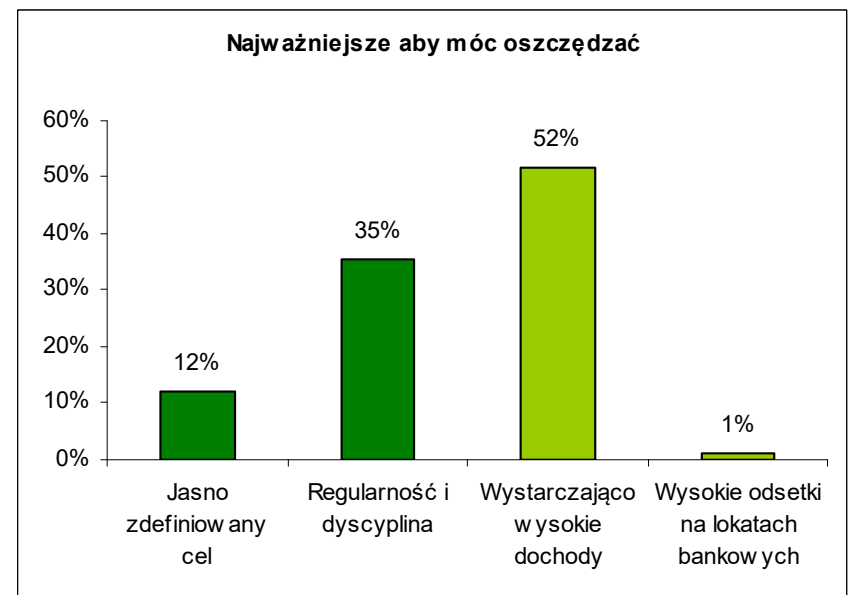
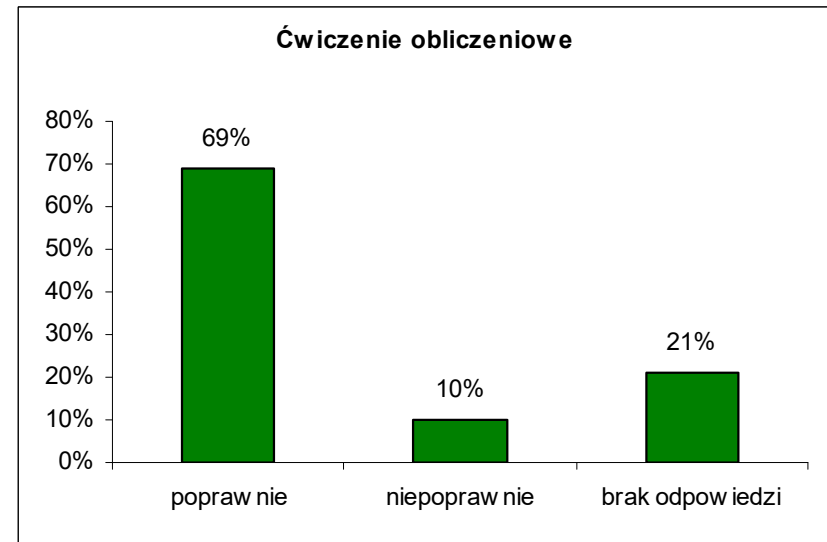
Kompetencje i umiejętności

- Większość, czyli 69% uczestników potrafiło poprawnie obliczyć procenty w odpowiedzi na poniższe pytanie:

Załóżmy, że ma Pan/Pani 100 złotych na koncie oszczędnościowym, a odsetki wynoszą 2% rocznie.

Ile pieniędzy, według Pana/Pani, byłyby zgromadzonych na koncie po 5 latach, jeżeli zostawił(a)by je Pan/Pani, aby przyrastały?

- *Więcej niż 102 złote*
 - *Równy 102 złote*
 - *Mniej niż 102 złote*
- Tylko 47% potrafiła poprawnie wskazać co jest najważniejsze, aby móc oszczędzać
 - Aż 52% uważała, że podstawowym warunkiem do oszczędzania są wysokie dochody

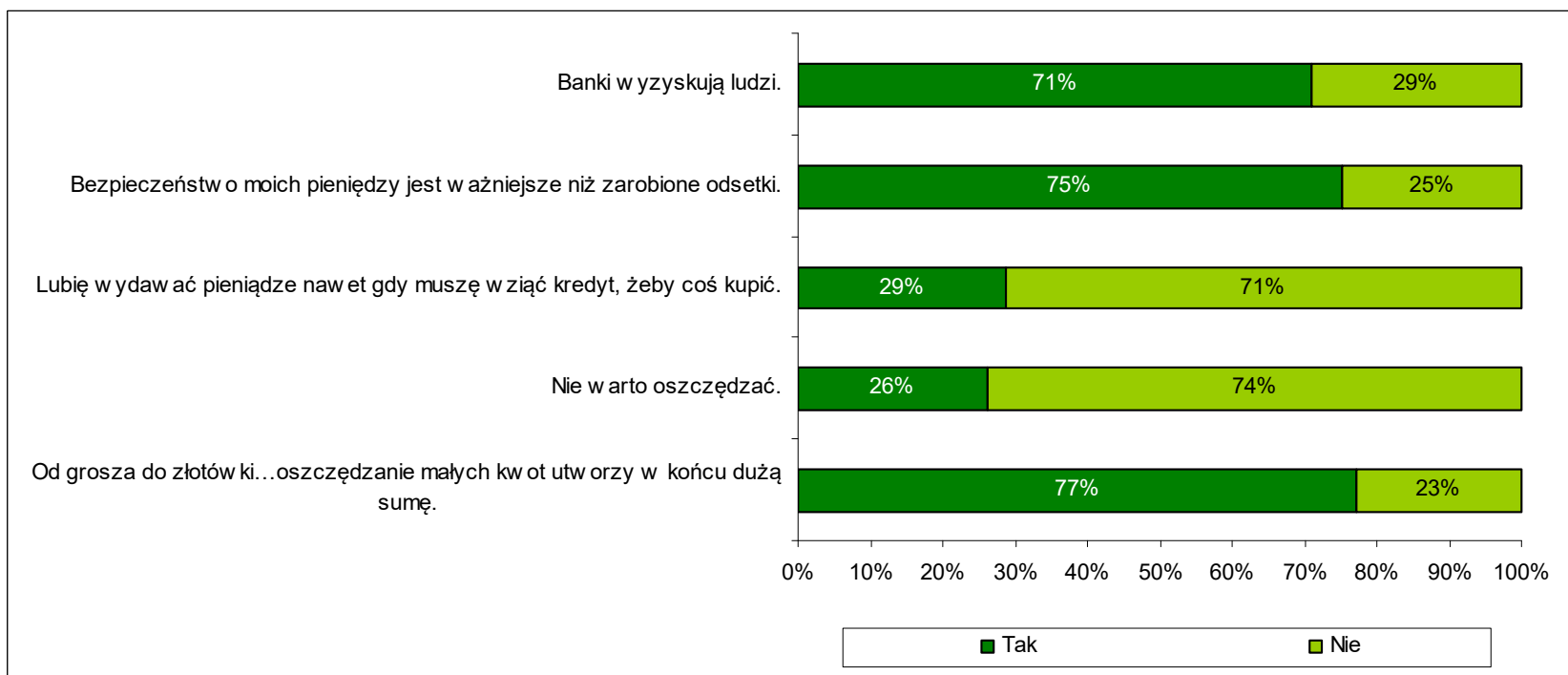

Postawy

- bardzo pozytywny stosunek do oszczędzania nawet niewielkich sum
- duża troska o bezpieczeństwo oszczędności
- brak rozrzutności

ALE RÓWNIEŻ

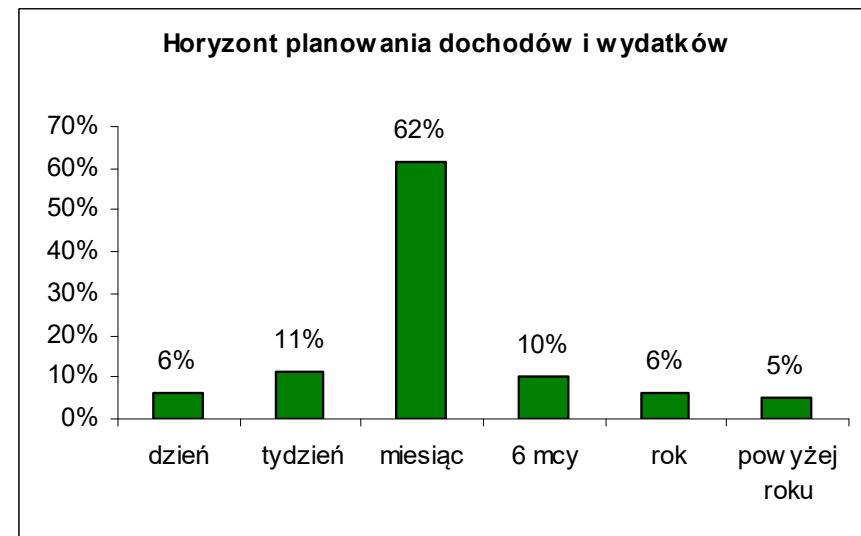
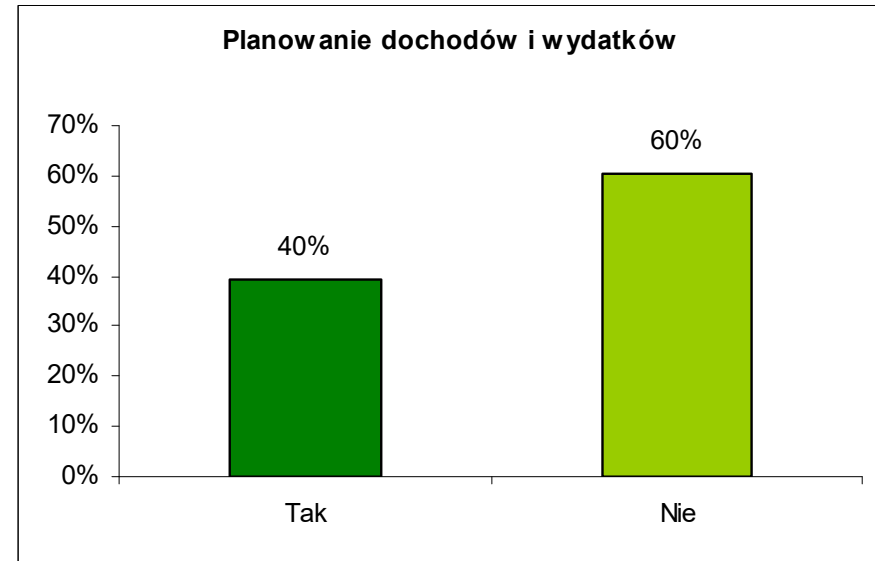
- bardzo niskie zaufanie do banków

Zachowania finansowe przed szkoleniem/konsultacją

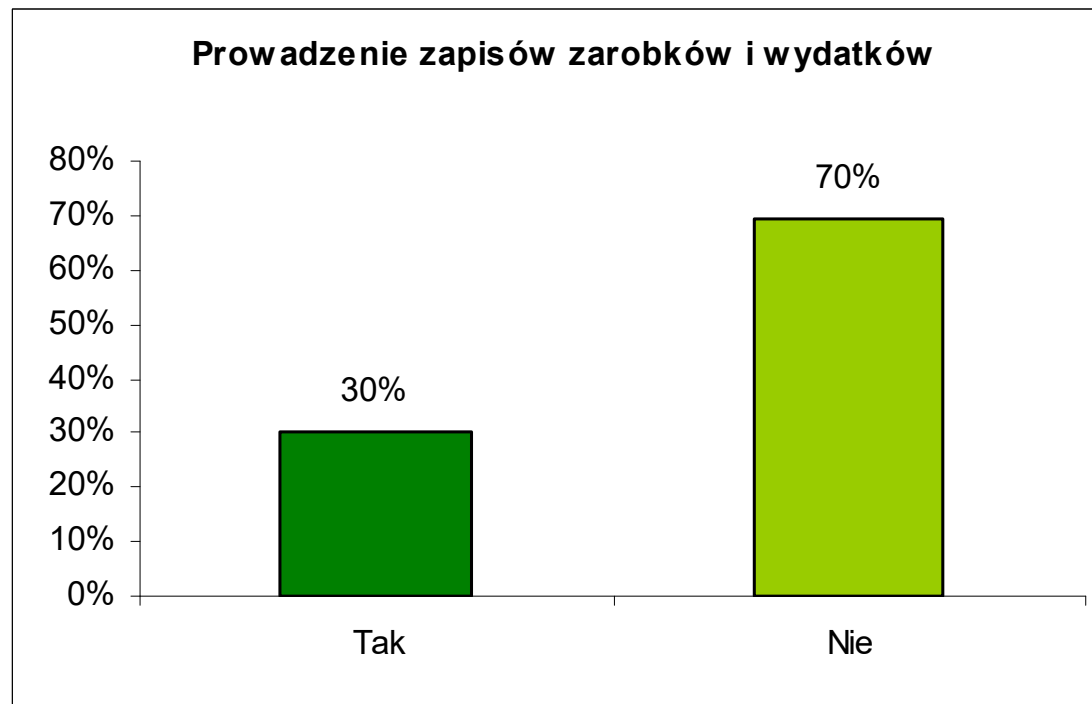
W programie uczestniczyło wiele osób, które nie wykazywały właściwych zachowań finansowych:

- tylko 40% przygotowywało plan dochodów/wydatków rodziny (budżet domowy)
- spośród tych osób znaczna większość (62%) planowała finanse na jeden miesiąc, tylko 11% na rok lub dłużej

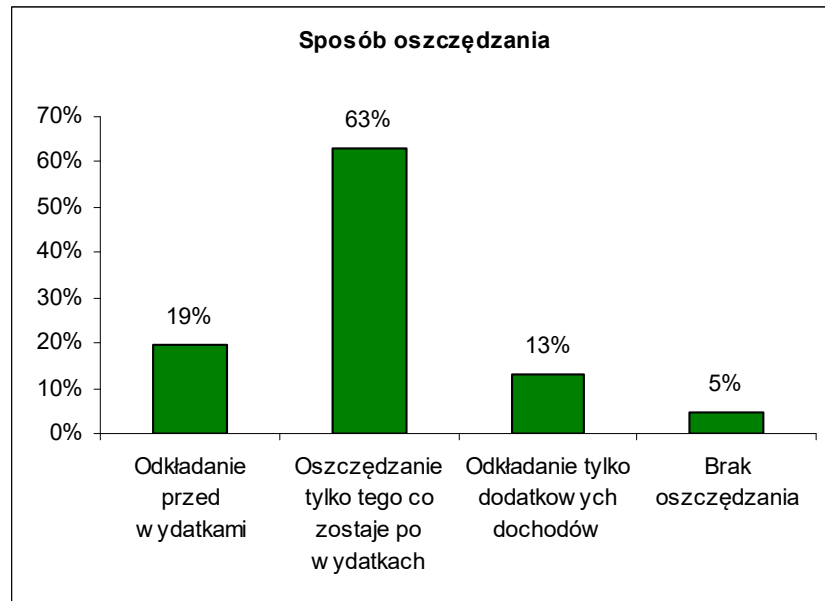
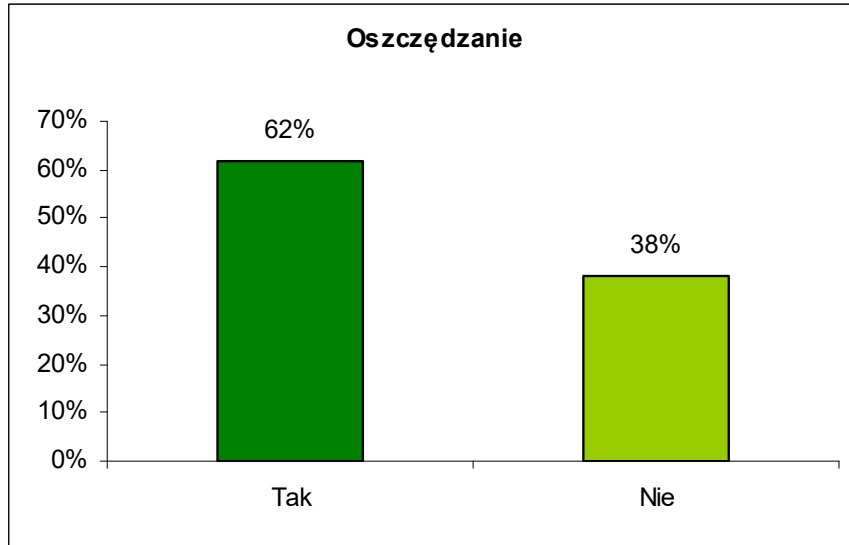

Zachowania finansowe przed szkoleniem/konsultacją

- 70% nie monitorowało swoich przychodów/wydatków w formie pisemnej
- mężczyźni częściej niż kobiety deklarowali zapisywanie przychodów i rozchodów rodziny

Zachowania finansowe przed szkoleniem/konsultacją

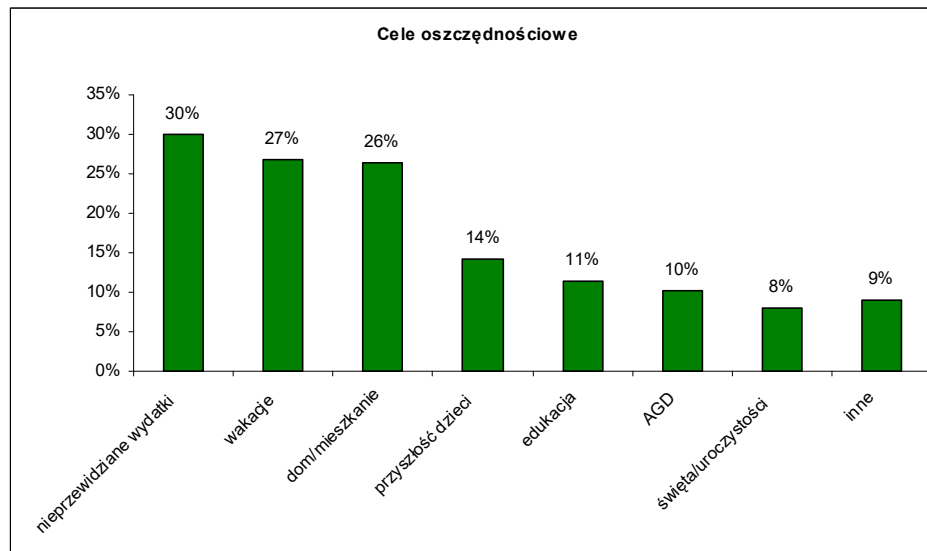

- Prawie 2/3 uczestników zadeklarowała przed szkoleniem/konsultacjami, że oszczędza (62%)
- Wśród oszczędzających największą grupę stanowiły osoby odkładające te kwoty, których udało się nie wydać w ciągu miesiąca
- Osoby o niższych dochodach rzadziej deklarowały oszczędzanie

Zachowania finansowe przed szkoleniem/konsultacją

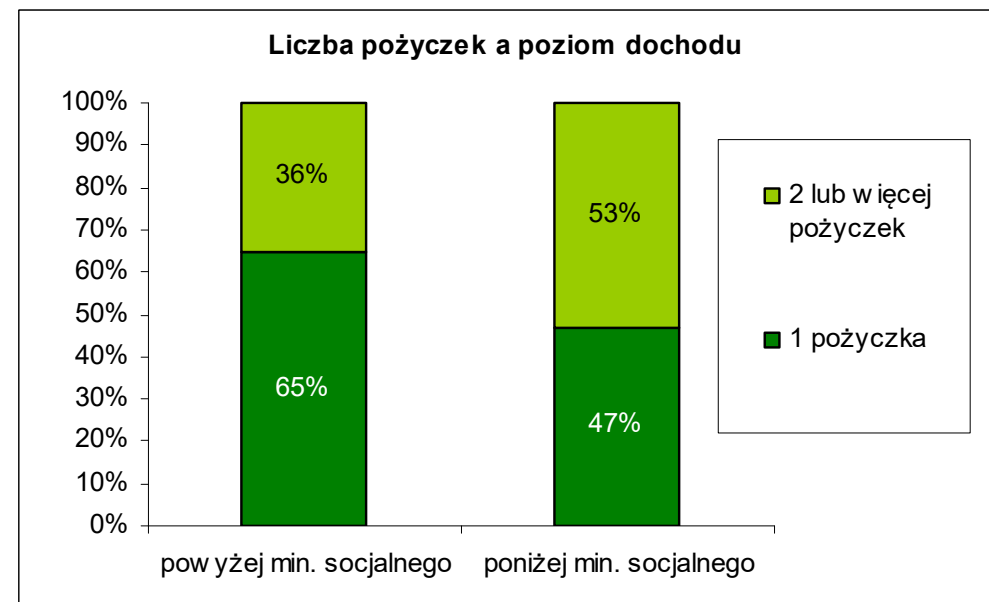
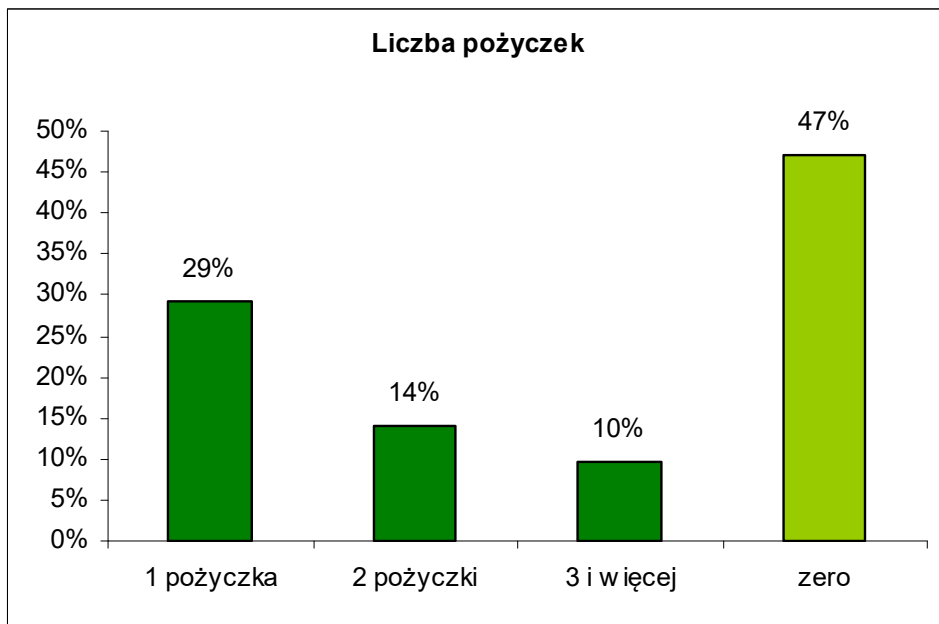
- Oszczędzane kwoty były bardzo małe - mniej niż połowa osób posiadała oszczędności umożliwiające pokrycie miesięcznych wydatków rodziny w przypadku braku jakiegokolwiek dochodu

- Choć aż 83% osób miało cele oszczędnościowe, głównie był to fundusz na nieprzewidziane wydatki, a później wakacje i mieszkanie/dom

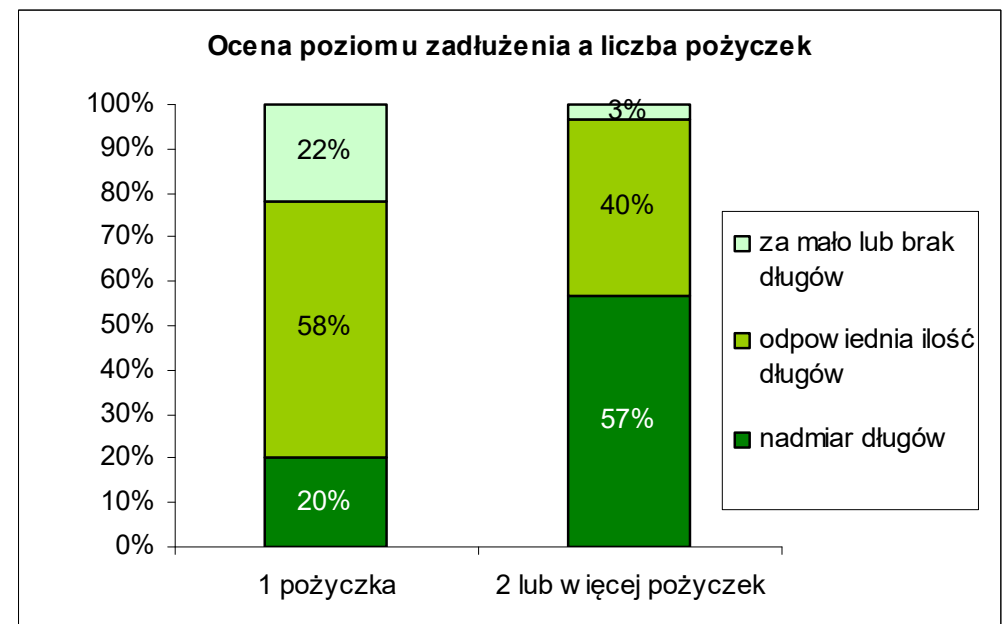
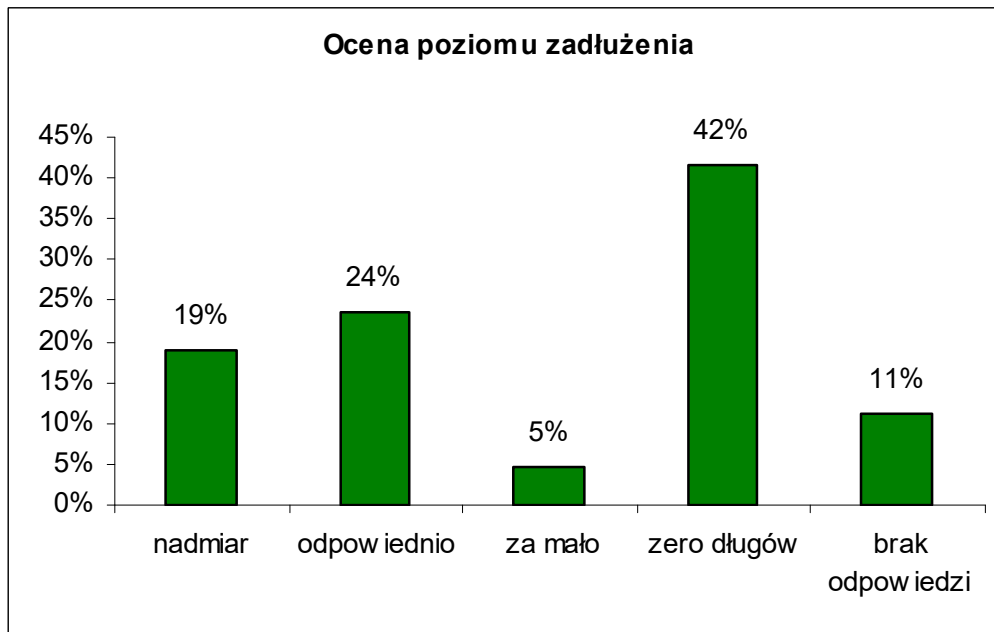
Korzystanie z kredytu

- Ponad połowa uczestników (53%) miała zaciągnięte kredyty lub pożyczki
- Wśród kredytobiorców w aż 45% gosp. domowych uczestników spłacano więcej niż jedną pożyczkę
- Osoby z niższymi dochodami częściej miały kilka pożyczek

Korzystanie z kredytu

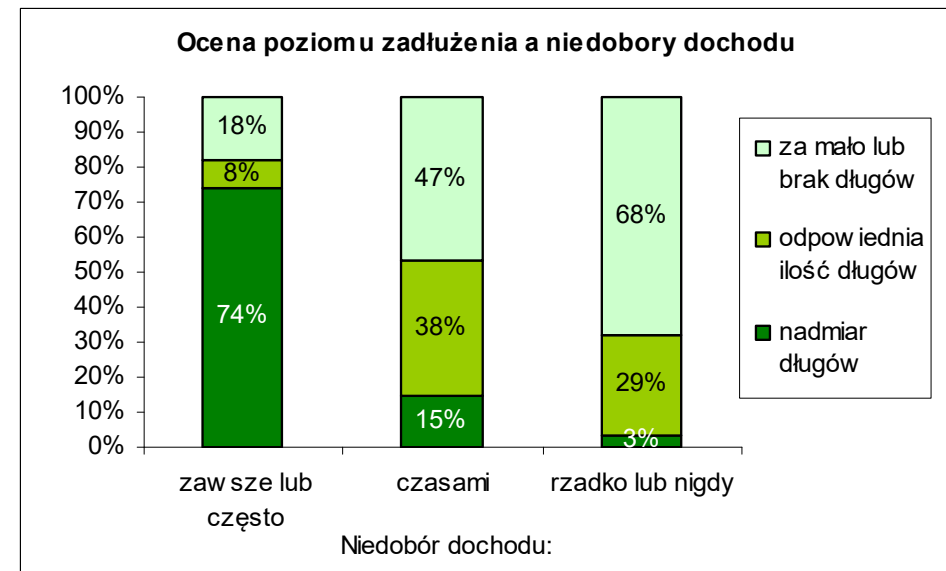
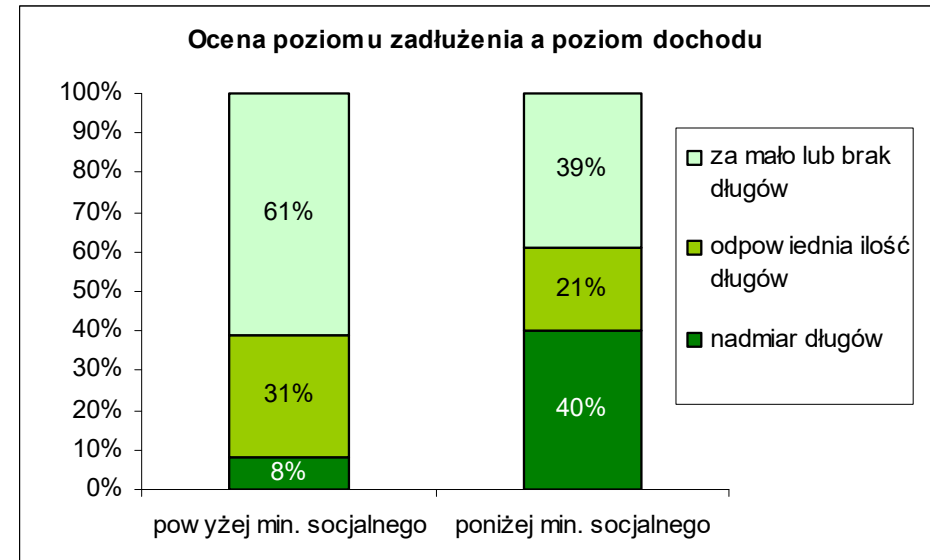
- 19% uczestników uważało, że mają za dużo długów i problemy ze spłacaniem
- Poczucie nadmiernego zadłużenia częściej widoczne było u osób z wieloma pożyczkami

Korzystanie z kredytu

Osoby ze zbyt dużą liczbą długów i z problemami ze spłatą:

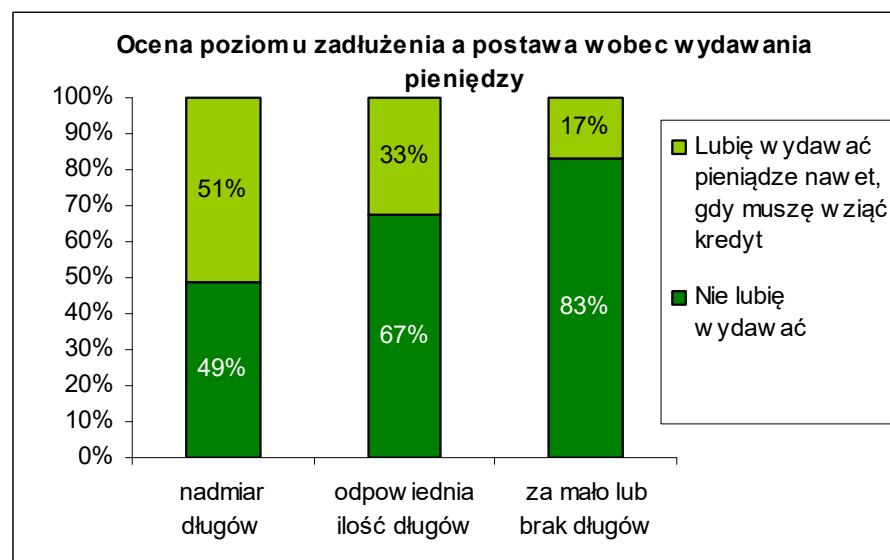
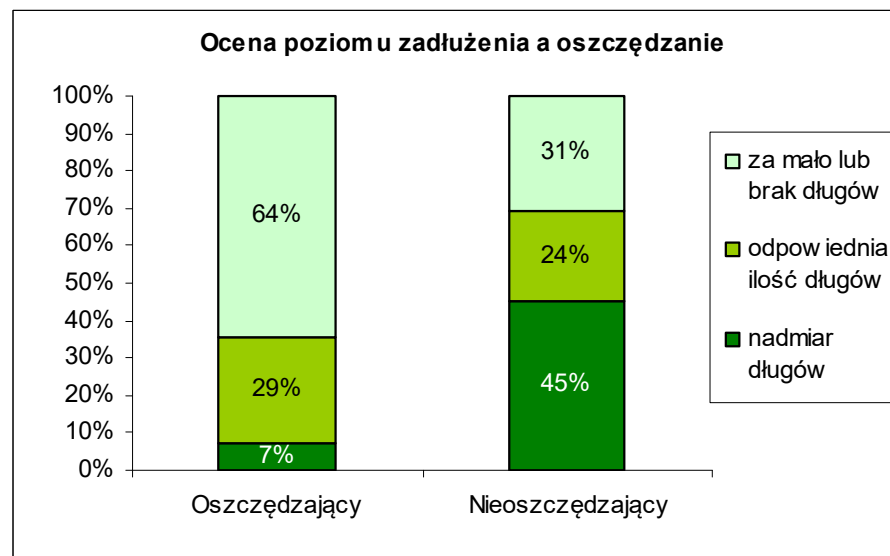
- częściej żyły poniżej minimum socjalnego
- częściej doświadczały niedoboru pieniędzy na przeżycie 'do pierwszego'

Kredyt

Dodatkowo, osoby uważające się za nadmiernie zadłużone:

- Przejawiały mniej poprawne zachowania finansowe
 - rzadziej planowały budżet domowy
 - rzadziej deklarowały oszczędzanie
 - rzadziej posiadały poduszkę bezpieczeństwa
- Miały niższe umiejętności i wiedzę z zakresu finansów
 - gorzej poradziły sobie z ćwiczeniem obliczeniowym
 - częściej uważali, że aby móc oszczędzać najważniejszy jest wysoki dochód
- Przykładały niższą wagę do oszczędzania, bezpieczeństwa pieniędzy oraz wykazywały skłonność do życia ponad stan

Wnioski

- Szkolenia/konsultacje zostały dostarczone osobom o niskich dochodach
- Większość uczestników wykazywała właściwe postawy w stosunku do oszczędzania i pożyczania
- Praktyki zarządzania budżetem domowym były na niskim poziomie, ale większość uczestników oszczędzała
- Duża część uczestników miała pożyczki, często więcej niż jedną
- Duża część wśród nich była nadmiernie zadłużona, szczególnie osoby uboższe
- Nadmierne zadłużenie związane było z większą liczbą pożyczek

EWALUACJA TRENINGU/KONSULTACJI

*CZY TRENING/KONSULTACJE BYŁY EFEKTYWNE W
ZWIĘKSZANIU WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I ULEPSZANIU
POSTAW?*

Satysfakcja

Uczestnicy byli bardzo zadowoleni ze szkoleń/konsultacji:

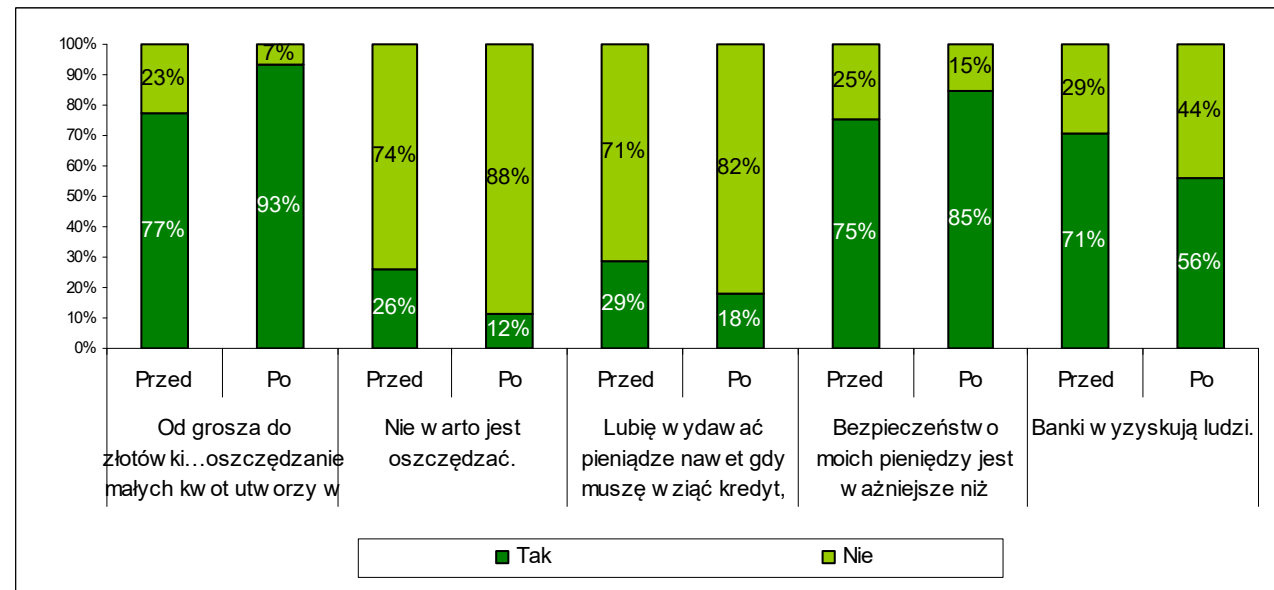
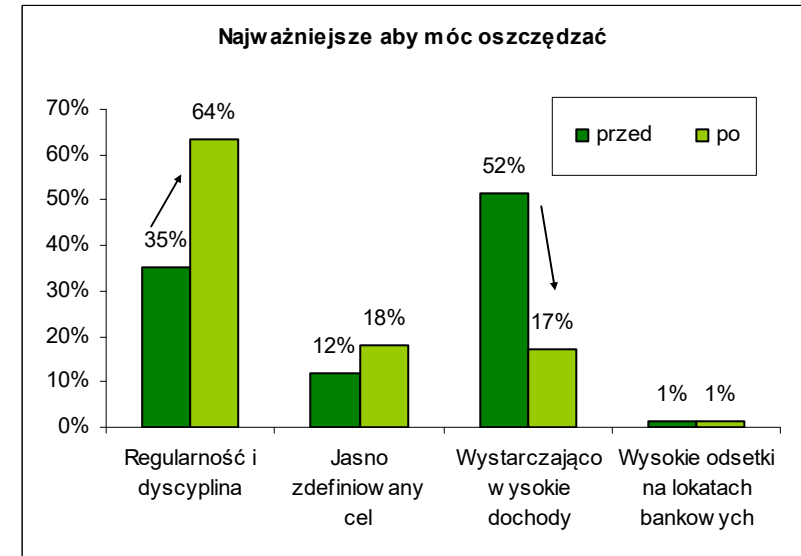
- 95% uważało, że treść była istotna dla ich rodziny
- 100% było zadowolonych z pracy trenera/konsultanta
- 97% było zadowolonych z organizacji i materiałów

MICROFINANCE CENTRE

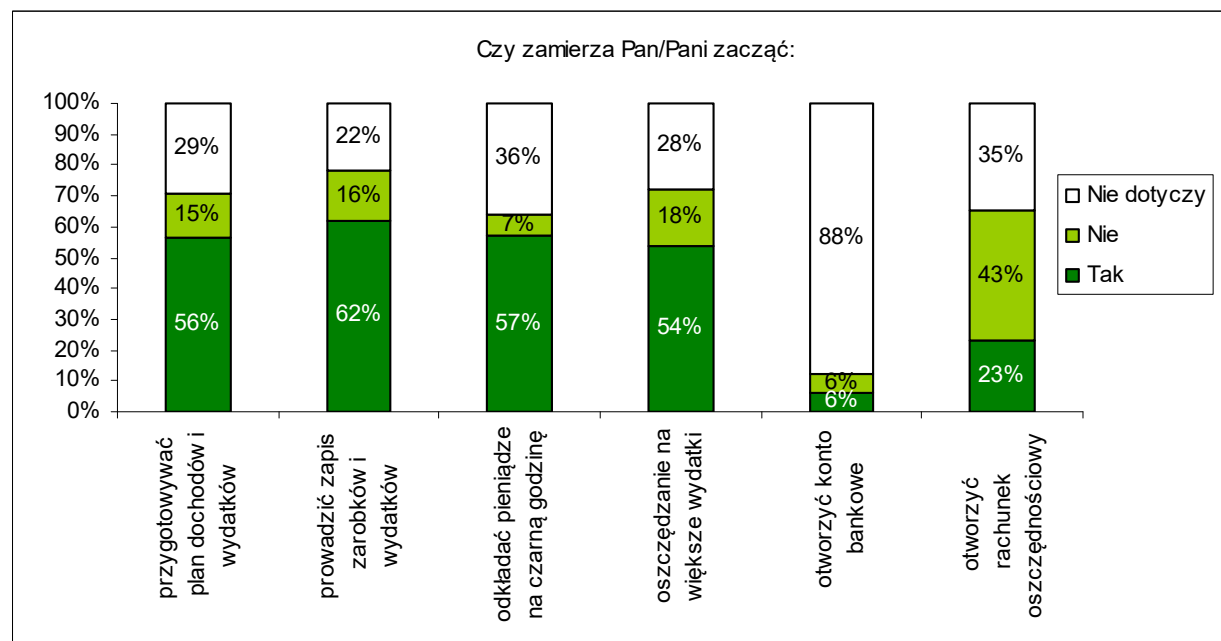
Zmiany w wiedzy, umiejętnościach i postawach

- znacznie (o 83%) zwiększyła się liczba uczestników uznająca istotność regularności w oszczędzaniu
- znacznie (o 67%) zmniejszyła się liczba osób uważających wysoki dochód za najważniejszy czynnik w oszczędzaniu
- Liczba uczestników uważająca, że nie warto oszczędzać zmniejszyła się o połowę, a wzrosła liczba osób doceniająca oszczędzanie nawet małych kwot
- Liczba osób lubiąca zakupy na kredyt zmniejszyła się o 37%
- Spadła liczba osób nieufnych w stosunku do banków

Intencje co do zmiany zachowań finansowych

- Większość osób zadeklarowała po szkoleniu zamiar zmiany zachowań
- Ponad 50% uczestników zacznie przygotowywać plan przychodów i wydatków, prowadzić zapis zarobków i wydatków, odkładać pieniądze
- Niestety większa część uczestników nie posiadających konta oszczędnościowego nie zdecyduje się na jego założenie

* Nie dotyczy – osoby, które przed szkoleniem/konsultacjami już stosowały daną praktykę

Wnioski

- Wiedza: znacznie zwiększyła się liczba osób rozumiejących wagę regularności w oszczędzaniu, znacznie zmniejszyła się liczba osób uważających wysoki dochód jako najważniejszy czynnik w oszczędzaniu
- Postawy: poprawiły się postawy w stosunku do oszczędzania oraz wzrosło zaufanie do banków
- Intencje: ponad połowa uczestników zadeklarowała, że zacznie zapisywać przychody i wydatki, planować domowy budżet i oszczędzać, choć tylko mała grupa planuje otworzyć konto bankowe

EFEKTY TRENINGU/KONSULACJI

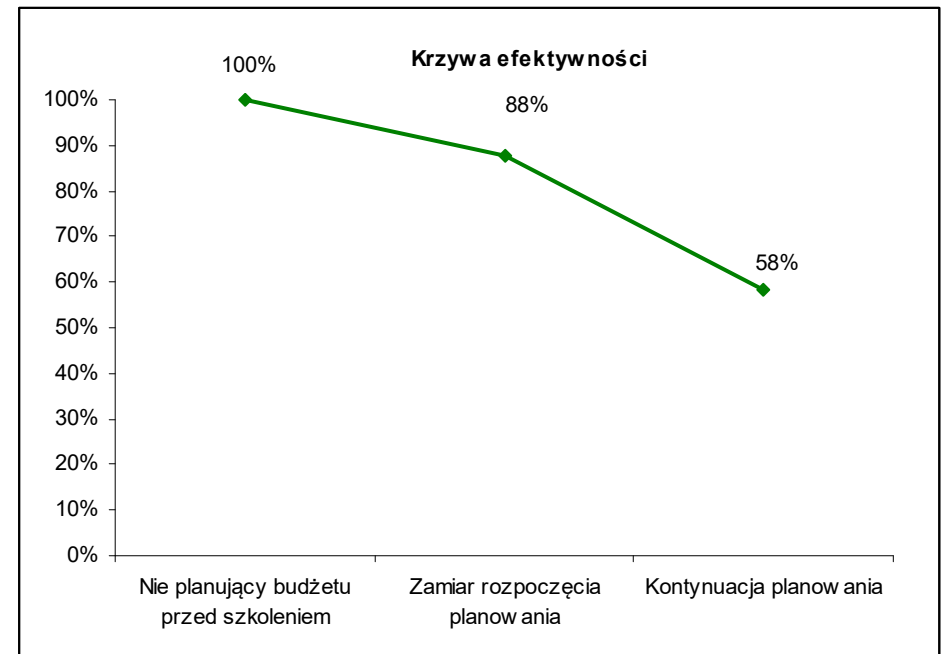
PO 2-4 MIESIĄCACH

*JAK UCZESTNICY ZASTOSOWALI WIEDZĘ, UMIEJĘTNOŚCI I
OPINIE NABYTE PODCZAS SZKOLENIA/KONSULTACJI?*

Planowanie przychodów i wydatków

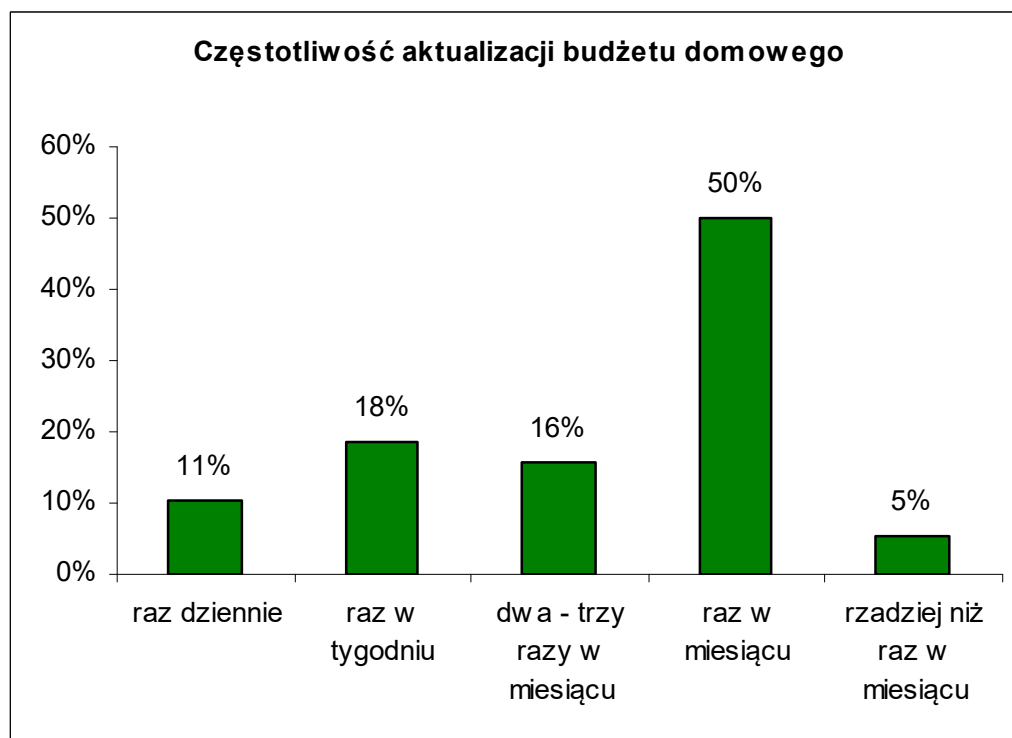
- Po szkoleniu/konsultacji 88% osób, które nie planowały wcześniej budżetu domowego zadeklarowało chęć rozpoczęcia
- Po 2-4 miesiącach 2/3 z nich nadal planuje budżet domowy, aktualizując raz w miesiącu (czyli 58% uczestników, którzy nie planowali budżetu przed szkoleniem)
- Pozostali nie rozpoczęli, lub przerwali prowadzenie budżetu domowego, najczęściej po miesiącu od szkolenia
- Główną przyczyną był brak czasu

Planowanie przychodów i wydatków

Wśród osób, które przed szkoleniem/konsultacjami prowadziły już budżet domowy:

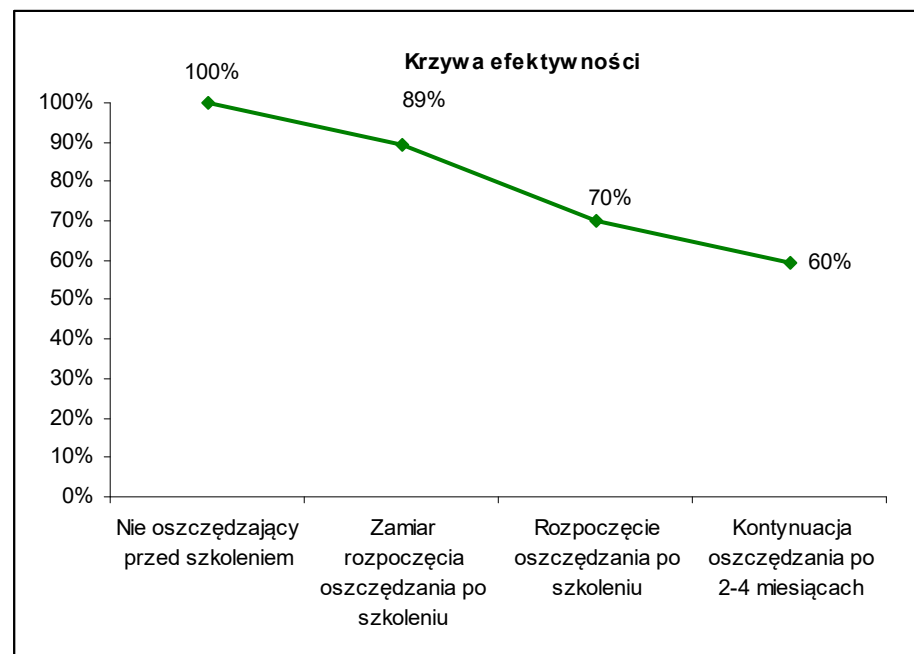
- 60% wydłużyło horyzont czasowy planowania
- Najczęściej aktualizują budżet domowy raz w miesiącu

MICROFINANCE CENTRE

Oszczędzanie

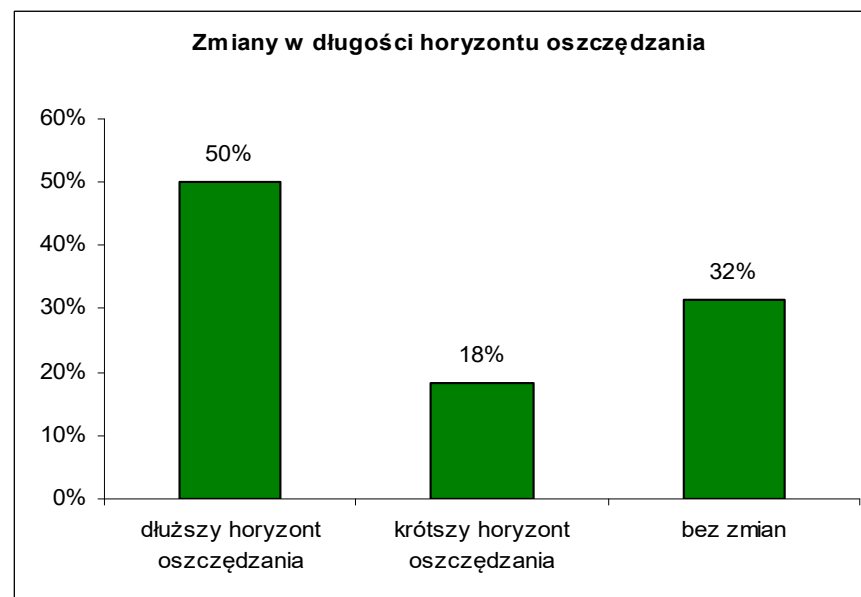
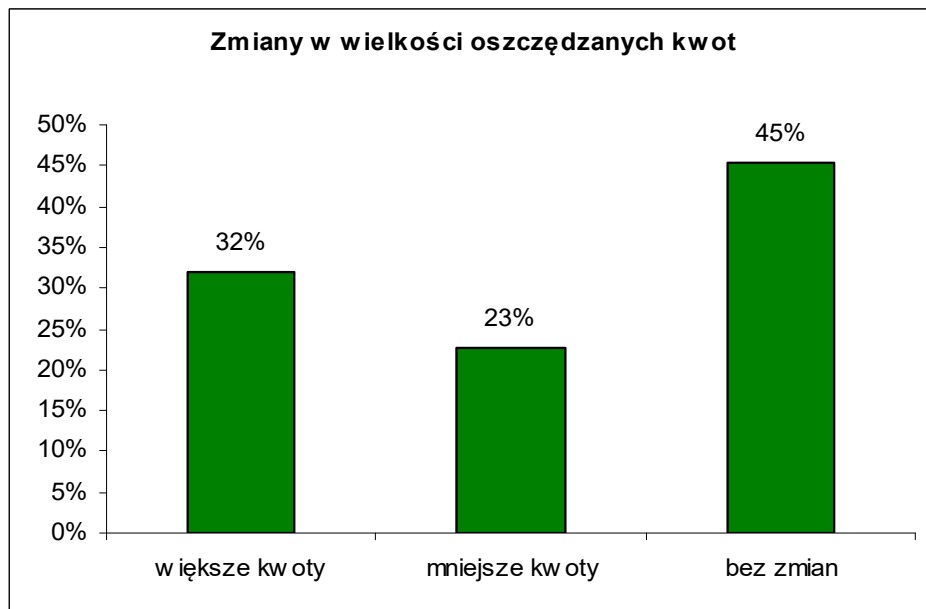
- Większość osoby, które nie oszczędzały przed szkoleniem/konsultacjami miała zamiar zacząć oszczędzać (89%)
- 70% z wcześniej nieoszczędzających zrealizowało swój zamiar i rozpoczęło oszczędzanie
- Dla większości było to trudne lub bardzo trudne
- 60% z tych którzy nie oszczędzali przed szkoleniem nadal oszczędzało po 2-4 miesiącach
- Prawie wszyscy oszczędzali na określone cele, ale tylko 60% stworzyło poduszkę bezpieczeństwa
- Głównym powodem zaprzestania oszczędzania był brak dyscypliny oraz brak pieniędzy, które można by odłożyć

Oszczędzanie

Wśród osób, które oszczędzały przed szkoleniem:

- 96% nadal oszczędzało po 2-4 miesiącach
- 50% zaczęło oszczędzać na cele bardziej odległe w czasie
- 36% wyznaczyło nowe cele oszczędnościowe
- dla 49% oszczędzanie na poduszkę bezpieczeństwa stało się bardziej istotne
- 32% zwiększyło oszczędzane kwoty, choć 23% oszczędza mniejsze kwoty, a 45% nie zmieniło oszczędzanych sum

Wnioski

Szkolenia/konsultacje były efektywne pod 2 względami:

- Zachęciły większość uczestników (88-89%) do postanowienia zmiany praktyk finansowych i rozpoczęcie planowania budżetu domowego i/lub oszczędzania
- Spowodowały, że wysoki odsetek uczestników (58-60%) kontynuował wdrożone praktyki po dłuższym czasie

MICROFINANCE CENTRE

REKOMMENDACJE

Recomendacje

- Ze względu na wysoką efektywność szkoleń/konsultacji w zmianach zachowań rekomendujemy objęcie programem większą liczbę osób
- Szczególnie ważne jest objęcie programem osób nadmiernie zadłużonych, które wykazywały przed szkoleniem gorsze praktyki finansowe

MICROFINANCE CENTRE

MICROFINANCE CENTRE

Microfinance Centre

Noakowskiego 10/38

00-666 Warszawa, Polska

Tel.: +48 22 622 34 65

Fax: +48 22 622 34 85

e-mail: microfinance@mfc.org.pl

www.mfc.org.pl

Dziękujemy!